

DE DOCHTERS VAN TOSCANE

Voor Prisca

Emma tikte met haar hakken tegen de donkere flanken van haar *maremmano*-merrie, Bella, en spoorde haar aan tot een draf op de steile onverharde weg. Stof dwarrelde op terwijl ze haar ogen samenkneep in de warme meizon. Het was een hete middag en ze kneep in Bella's teugels om haar tot stap te vertragen. Aan haar rechterkant rezen de massieve, met klimop bedekte rode bakstenen muren op die de voortuinen van de okerkleurige Villa Bivio omsloten. Bijna negentien jaar geleden was ze daar ter wereld gekomen; het was haar geliefde thuis.

De brede vallei strekte zich beneden uit: hellingen met gecultiveerd land, begroeid met tarwe, olijven en wijnstokken, genesteld onder beboste heuvels aan de ene kant en de kleiheuvels, bekend als de *crete sinesi*, aan de andere kant. Het was moeilijk te geloven dat het landgoed vrijwel een woestijn was geweest toen haar ouders het in 1920 hadden gekocht. Het had eeuwenlang geleden onder een gebrek aan water. Maar *papà* had al snel leidinggegeven aan een organisatie van landeigenaren en was begonnen met waterbeheerprojecten om het land te irrigeren. Hij had de bodemerosie gestopt en richtte zich daarna op herbebossing, wegenbouw en aanplantingen in het gebied. De Bivio was nu zeer productief, een wereld van verschil met de troosteloze plek die het ooit was geweest, en hun pachters leefden daardoor een veel beter leven.

Emma keek naar de zigzagweg aan de overkant, omzoomd met hoge zwartgroene cipressen. Ze herinnerde zich dat papà haar het verhaal van de oorsprong ervan had verteld. Nadat haar ouders het landgoed hadden gekocht, was het land boven op de heuvel geëgaliseerd en waren er nieuwe boerderijen gebouwd. Ze hadden een weg nodig gehad, dus had papà besloten een pad te creëren, geïnspireerd door dertiende- en veertiende-eeuwse Siënese en Florentijnse schilders. Het was werkelijk prachtig, en Emma had er eerder op de dag overheen gereden om van de frisse lucht te genieten.

Haar blik gleed voorbij de vallei naar Monte Amiata, een uitgedoofde vulkaan die het verre landschap majestueus domineerde. Het deed haar altijd denken aan de foto's die ze van de berg Fuji in Japan had gezien. Ze huiverde onwillekeurig. Nog geen anderhalf jaar geleden was Japan in oorlog gegaan met de geallieerden. Het leek wel alsof de hele wereld in oorlog was. Papà zei dat de recente nederlaag van de asmogendheden in Noord-Afrika de weg had vrijgemaakt voor een ophanden zijnde invasie van Europa. Hij geloofde dat Britse en Amerikaanse legers binnenkort in Italië zouden landen, misschien zelfs aan de Toscaanse kust.

Emma huiverde opnieuw. Geallieerde vliegtuigen bombardeerden al maanden grote steden zoals Napels bij daglicht, maar nu waren hun aanvallen steeds gruwelijker geworden. Slechts een paar weken geleden was een squadron van zesentwintig Liberators over het nabijgelegen Grosseto gevlogen. Nadat ze hun bommen op het vliegveld hadden laten vallen, waren ze vervolgens laag over het kleine stadje gevlogen. Door de plotselingheid van de aanval hadden de sirenes pas geklonken toen de vliegtuigen al boven waren. Mensen, gekleed in hun paasbeste kleding, verdrongen zich op straat. De Liberators hadden hen met machinegeweren beschoten, daarna kinderen op een draaimolen aangevallen en zelfs op mensen geschoten die probeerden te vluchten naar een tarweveld. De vliegtuigen waren teruggekeerd over Grosseto en hadden een

groep mensen bij de deur van de kerk met machinegeweren beschoten.

Emma slikte de bittere smaak in haar mond weg. Het maakte haar beschaamd over het Britse en Amerikaanse bloed dat ze van haar moeder had geërfd, en bang voor de toekomst.

Bella hinnikte, waardoor Emma teruggebracht werd naar de taak die voor haar lag. Ze steeg af bij de poorten van de *fattoria*, de hoeve achter de villa, en streek over de bezwete hals van haar paard.

‘Dank je voor een heerlijke rit, schoonheid.’ Ze kuste Bella’s fluweelzachte neus en glimlachte toen een paardenhaartje haar kin kietelde.

Bella blies een zoete, naar hooi geurende adem uit.

Emma liep met haar in cirkels totdat ze was afgekoeld, en leidde haar toen naar de stallen aan het uiteinde van de binnenplaats. Ze borstelde het opgedroogde zweet van Bella’s vacht en zorgde ervoor dat ze een gevuld hooinet en voldoende water had.

Er klonk gehinnik uit de aangrenzende stal en Zorro, de zwarte maremmano-hengst van het landgoed, stak zijn hoofd over de halve deur.

‘*Ciao, bello,*’ zei Emma terwijl ze naar hem toe liep.

Hij snuffelde aan haar lange rode vlecht, schudde zijn hoofd en wreef met zijn voorhoofd tegen haar borst.

Ze krabde aan zijn voorhoofd, haar vingers glijdend door zijn dikke voorpluk. ‘Mis je Marco net zo erg als ik?’

Marco Landi was de zoon van de *fattore*, de beheerder van het landgoed. Hij was twee jaar ouder dan Emma en ze hield van hem als een broer. Ze waren samen opgegroeid, allebei zonder broers of zussen. Marco had volgens haar het geduld van een heilige. Hij was degene die haar had geleerd over de gebruiken van de platelandsbevolking en ze vond het heerlijk om lange ritten met hem te maken over de 5.500 hectare landgoed van haar ouders.

Zorro snuffelde opnieuw aan haar. Zowel hij als Bella werden

meestal gebruikt om de boerenkarren te trekken die producten naar de markt brachten wanneer de witte ossen het te druk hadden. Maar papà stond Emma en Marco ook toe om op hen te rijden, op voorwaarde dat ze goed voor hen zorgden. Ze zuchtte. Vorige maand was Marco opgeroepen voor de luchtmacht. Hij had zijn architectuurstudies aan de universiteit van Florence moeten onderbreken en was nu cadet-officier, gestationeerd in Pian del Lago bij Siena. Wat zou er met hem gebeuren als de geallieerden zouden landen? De meeste zonen van de boeren van het landgoed, die oud genoeg waren om te worden opgeroepen, zaten ook bij de strijdkrachten. Wat zou er met hen gebeuren?

Het geluid van voetstappen onderbrak Emma's gedachten. Orazio, Marco's vader, de beheerder van het landgoed, naderde.

'Je papà heeft gebeld, Emma. Hij is bij het fort. De Britse krijgsgevangenen komen zo aan en hij wil dat ik je daarheen rij om hen te ontmoeten.'

Emma glimlachte naar de fattore. Toen ze zestien werd, was hij haar 'signorina' gaan noemen. Ze had hem gecorrigeerd en hem duidelijk gemaakt dat ze gewoon 'Emma' was, zoals altijd. Daarna had hij erop gestaan dat zij hem 'Orazio' zou noemen.

'Ik ga me even omkleden, uit mijn rijbroek,' zei ze. 'Ik ben zo terug.'

Ze was terughoudend geweest om de krijgsgevangenen te ontmoeten na het bombardement op Grosseto. Maar de betreffende mannen waren duidelijk niet de schuldigen; ze waren al ver vóór die gruweldaad gevangengenomen, in het grote kamp van Laterina, nabij Arezzo. Papà had zijn contacten gebruikt om een groep van vijftig gevangenen toegewezen te krijgen om op het landgoed te werken, aangezien ze door de dienstplicht van praktisch alle jonge, gezonde mannen zonder personeel waren komen te zitten.

Nu de geallieerde gevangenen op het punt stonden aan te komen, kon Emma niet anders dan nieuwsgierig zijn. Papà was naar het treinstation van Chianciano gereden om hen op te halen en

toezicht te houden op het inladen van hun spullen op ossenkarren. Daarna was hij in zijn auto vooruitgereden, terwijl de gevangenen acht kilometer marcheerden naar de vesting van het landgoed – een oud versterkt dorpje ongeveer een kilometer verderop, dat ook onderdak bood aan twee opzichters en hun families, evenals de pastoor van de kerk binnen de muren.

Emma was blij dat papà de echtgenotes van de opzichters gerust zou stellen, die zich voorbereidden door hun appartementen te barricaderen uit angst voor de vijand. Hij zou alles controleren en wachten op de aankomst van de gevangenen.

* * *

Na zich te hebben omgekleed in een broek en een schone blouse, vlocht Emma haar donkerrode lokken opnieuw. Ze raakte het gouden kruisje aan van de ketting die haar overleden mama haar had gegeven. Ze droeg het elke dag als herinnering aan de vrouw die een afstandelijke figuur in haar leven was geweest. Het was moeilijk voor haar om de moeder die nooit thuis was te verzoenen met de jonge Anglo-Amerikaanse vrouw die verliefd was geworden op de markies Camillo Ginori tijdens haar verblijf bij familie in Florence. Mama was zo smoorverliefd op hem geweest dat ze haar kapitaal samen met het zijne had geïnvesteerd in de aankoop van het landgoed Bivio, kort na hun huwelijk. Ze hadden Emma bijna onmiddellijk gekregen, maar mama was al snel verveeld geraakt met het leven in de luwte van het Toscaanse platteland. Als rijke erfgename had ze het grootste deel van haar tijd in het buitenland doorgebracht. Toen Emma in de zomervakantie thuis was van haar Engelse kostschool, reed mama's laatste minnaar zijn auto van de weg onder invloed van alcohol, op een slingerweg boven Monte Carlo, waarbij ze beiden omkwamen. Kort daarna viel Hitler Polen binnen en Emma was nooit meer teruggekeerd naar haar school. Papà had een tutor geregeld die twee keer per

week uit Siena kwam, en ze bereidde nu met de *professore* haar toelatingsexamens voor de universiteit voor.

Emma verliet haar slaapkamer en ging de steile stenen trap af die naar de centrale hal van de villa leidde, verlicht door een dakraam. Een deur opende naar de vleugel die het zestiende-eeuwse huis verbond met de fattoria. Net daarachter stond het gebouw waarin de olijven werden geperst en de olie van het landgoed werd gemaakt en opgeslagen, evenals de graanschuren, de wasruimte, het houthok en, iets verderop, de timmerwerkplaats, de smederij en de stallen. De villa en de fattoria vormden, volgens oude Toscaanse traditie, een nauw verbonden kleine wereld, en het was Emma's favoriete plek op aarde.

Orazio wachtte op haar op het erf waar de ossenkarren het graan, de olijven en de druiven van de boerderijen van het landgoed brachten. Ze stapten in een kleine driewielige vrachtwagen en, tien minuten later, na een steil zandpad te hebben gevolgd door het bos achter de fattoria, bereikten ze de middeleeuwse vesting.

De imposante stenen muren torenden boven hen uit, bekroond door een klokkentoren, en Emma herinnerde zich dat er vroeger een oude dame woonde. Papà had het pand negen jaar geleden gekocht, nadat de vrouw was overleden, en de 2.000 hectare grond aan het landgoed Bivio toegevoegd.

Orazio parkeerde de vrachtwagen en ze liep met hem mee door de grote metalen poort van het entreepoortaal.

De binnenplaats wemelde van de mannen en Emma's oren suidden van het geluid van Britse en Italiaanse stemmen.

'Daar ben je, Emma.' Papà kwam haar tegemoet. 'Dit is luitenant Russo.' Hij stelde de kleine, donkerharige man voor die met hem was meegekomen. 'Hij spreekt Engels en is verantwoordelijk voor de gevangenen. Hij heeft een bewakingsploeg van tien mannen uit Sicilië.'

Papà wees naar een groep donker uitzierende soldaten die rondlie-

pen en rookten. Orazio had zich tussen hen begeven, waarschijnlijk om zijn gezag met betrekking tot het landgoed te laten gelden.

Emma schudde de hand van de luitenant.

‘En dit is korporaal Smith, de vertegenwoordiger van de gevangenen.’

Papà stelde een lange, blonde man voor die naast hem verscheen.

Korporaal Smith salueerde. ‘Aangenaam kennis te maken, juffrouw.’

‘Insgelijks.’ Emma forceerde een glimlach.

Papà pakte haar hand. ‘Ik laat je alles zien.’

Ze was niet meer binnen de vesting geweest nadat het was klaargemaakt voor de krijgsgevangenen.

‘Ga maar voor,’ zei ze, terwijl haar hart zich vulde met liefde voor haar vader. Hij stak met kop en schouders boven iedereen uit, niet alleen fysiek, maar ook figuurlijk. Hij was in de veertig maar had nog steeds de energie van een veel jongere man, ondanks het feit dat zijn haar dunner werd en grijs werd bij zijn slapen. De hele wereld hield van hem en respecteerde hem, want hij had zoveel gedaan voor de lokale gemeenschap. Hij was echter niet helemaal heilig. Emma vermoedde dat er vrouwen in Rome en Florence waren die meer van hem waren dan ‘gewoon vriendinnen’. Hij en mama leken zo’n relatie te hebben gehad. Emma had op school gezeten en had er niet veel van geweten totdat mama was overleden. Nog steeds verdween papà soms lange weekenden, onder het mom van ‘zakenbesprekingen’. Emma weerhield zich van het doorvragen. Zijn liefde voor haar was onvoorwaardelijk, en wat hij in zijn eigen tijd deed, was zijn eigen zaak.

Ze volgde hem door een deuropening naar drie grote aaneengesloten ruimtes, waarvan er een ooit een stal was geweest. Daarnaast was er een eetkamer, een keuken en een wasruimte met twaalf wastafels en twee douches, allemaal vers gewit en perfect schoon, al was het primitief. De bedden voor de gevangenen – stapelbed-

den met stro gevulde zakken als matrassen – waren blijkbaar door het Italiaanse leger geleverd, evenals kookgerei en voedsel dat door een kok voor hen zou worden bereid.

Ze liep naar een raam met tralies en trok eraan.

Een jongeman met licht haar en een kortgeknipte baard naderde. ‘Als u dat voor ons doet, juffrouw, kunt u zich de moeite besparen.’ Hij sprak met een Schots accent. ‘Ik en de jongens hebben geluk met deze plek, denken we.’ Hij lachte. ‘We verveelden ons te pletter in Laterina en kunnen niet wachten om onze handen vuil te maken op uw velden.’

Emma stapte achteruit en bekeek hem van top tot teen. ‘Spreekt u Italiaans?’

Hij schudde zijn hoofd. ‘Nee. Maar we willen het allemaal graag leren.’

‘Goed. Hebt u enige ervaring met landbouw?’

‘We waren thuis allemaal op de een of andere manier met tuintieren bezig. Als we boeren waren geweest, waren we gebleven om de natie te voeden.’ Een glimlach verlichtte zijn blauwe ogen. ‘Is er een kans dat we een stukje land kunnen krijgen om een balletje te trappen?’

‘Ik zal het mijn vader vragen, maar ik weet zeker dat dat geregeld kan worden.’

Ze deed dat meteen zodra ze in de Fiat 1500 met papà zat, op weg naar de villa.

‘Wat denk je dat onze boeren van de gevangenen zullen vinden?’ vroeg ze hem nadat hij had ingestemd met het verzoek van de jongeman met het lichte haar. ‘Ik bedoel, ze kunnen niet met hen communiceren, toch?’

‘Ze zijn hier niet om te socialiseren, *mia cara*. Ze zijn hier om te werken. Het zal snel tijd zijn voor de oogst en daarna het dorsen van ons graan.’

Emma knikte. Het leven op Bivio werd bepaald door de seizoenen.

‘Nog nieuws van Marco?’ Haar gedachten waren nooit ver verwijderd van de persoon die ze als haar beste vriend beschouwde.

‘O ja. Ik was vergeten het je te vertellen. Hij belde eerder om te zeggen dat hij volgende maand verlof zal hebben en terug zal zijn om met de oogst te helpen.’

‘Geweldig!’

Ze kon niet wachten om hem te zien. Kon niet wachten om lange ritten met hem te maken. Kon niet wachten om gewoon bij hem te zijn en te genieten van zijn vriendschap.